

Pred temeljitejšim pregledom gospodarjenja

Konec meseca se bodo delegati vseh treh zborov spet sestali na sejah občinske skupščine. Nabralo se je kar obsewno gradivo, ki ga bodo morali pretehtati; slej ko bo imelo prvo besedo v skupščinskih klopch gospodarstvo in njegovi polletni uspehi.

Da bi bralcem natančneje pojasnili, kako smo gospodarili v prvem polletju, smo se obrnili na sekretariat skupščine, ki nam je postregel z delom dnevnega reda, in ki ga v povzetku objavljamo.

Zaostreni pogoji, pod katerimi je delovalo (in še deluje) gospodarstvo naše občine v prvem polletju, nedvoumno odsevajo tudi v rezultatih. Sploh niso takšni, kot smo to pričakovali.

Največja težava, ki ni nova, je kronično pomanjkanje re-produkcijskih materialov. Drug problem, s katerim se je srečalo gospodarstvo (pa ne samo gospodarstvo), je povečanje cen. Prerasle so resolucijske okvire, saj so v primerjavi z lanskim istim obdobjem narasle za 15,4, v primerjavi s poprečjem lanskega leta pa celo za 28 odstotkov.

Pri proizvajalcih so cene industrijskih izdelkov v primerjavi z lanskim letom narasle celo za 31,3 odstotka. Značilno je, da je vseskozi upadalo

tudi število zaposlenih in jih je bilo ob polletju za 0,7 odstotka manj kot v istem lanskem obdobju. Gospodarstvo občine je, spet v primerjavi z lanskim polletjem, ustvarilo za 28 odstotkov večji celotni prihodek in s tem preseglo plan za 6 odstotkov, toda to je le navidezna rast, kajti če upoštevamo skok cen, smo ob letošnjem polletju na istem ali celo na slabšem kot konec lanskega junija. Če smo natančnejši, prihodek se je povečal le nominalno, realno pa je stagniral. Pa še en neugoden podatek: za ustvarjeni celotni prihodek je gospodarstvo občine porabilo 66.092.296.000 dinarjev, kar je 29 odstotkov več kot lani. Na višjo rast porabljenih sredstev je največ vplival porast amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah – 58 odstotkov, pa povečana nabavna vrednost blaga, ki predstavlja kar 81 odstotkov vseh porabljenih sredstev. K temu je treba prišteti še povečane izdatke za energijo in drugo.

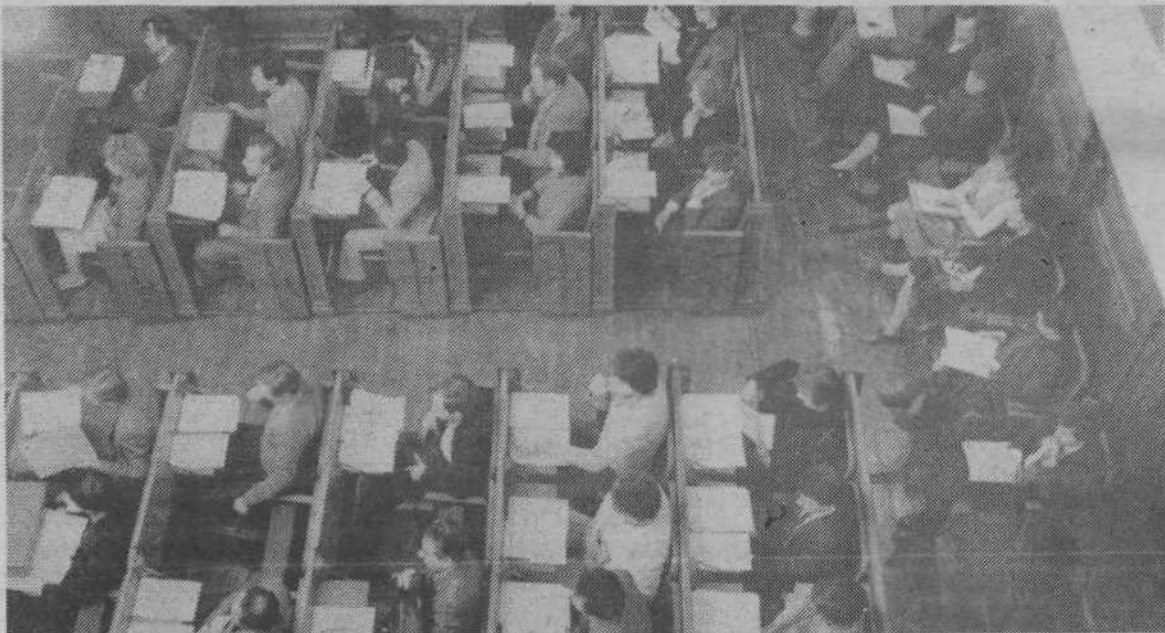
Rentabilnost porabe po-

slovnih sredstev v gospodarstvu občine se že nekaj časa slabša. Večja stopnja rasti poprečno uporabljenih poslovnih sredstev ob nižji rasti dohodka je vplivala na padec rentabilnosti poslovanja. Za skupno porabo je občinsko gospodarstvo namenilo 26 odstotkov, za splošno porabo 45 in za druge namene 41 odstotkov več sredstev, kot v prvem polletju lani. Zgodilo se je, kar se je moralo: sredstva za splošno porabo in druge namene so narasla za 27 odstotkov bolj kot rast razporejenega dohodka.

Če že govorimo o gospodarjenju v prvem polletju, ne moremo mimo blagovne menjave s tujino. V šestih mesecih smo iz naše občine izvozili blago v vrednosti 1.092.665.000 dinarjev ali 120 odstotkov več kot lani. Hkrati smo uvozili za 3.123.573.000 dinarjev ali za 22 odstotkov več kot v lanskih prvih šestih mesecih.

Seveda smo ob polletju lahko zabeležili tudi izgube. Izkazale so se pri desetih organizacijah združenega dela v skupni višini 64.848.000 dinarjev. Skrb vzbuja, da je letošnja polletna izguba dvainpolkrat večja kot lanska.

TADEJ BRATOK

V kratkem se bo po krajšem oddihu med poletnimi počitnicami spet sestala v veliki dvorani ljubljanskega Magistrata skupščina občine Ljubljana Center.

NISO LE ZGUBARJI VPRAŠLJIVI

Vse več ozdov na meji rentabilnosti

Izvršni svet skupščine občine Center se je že pred nekaj leti začel zavedati, da problemov ne povzročajo le tiste organizacije združenega dela, ki poslujejo z izgubo, temveč tudi tiste, ki so s poslovnimi rezultati na meji rentabilnosti.

Kar 213 je takih organizacij združenega dela s področja gospodarstva, ki so ob letošnjem polletju dosegle takšne rezultate poslovanja, da sodijo v skupino tistih, ki so na meji rentabilnosti.

Poročilo, ki ga je obravnaval tudi izvršni svet, je pripravil komite za družbeno planiranje in gospodarstvo, potrebne podatke pa je dobil v ljubljanski podružnici SDK. V njem je upošteval produktivnost, rentabilnost, ekonomičnost in akumulacijo, iz tega obsežnega seznama pa je komite izbral organizacije združenega dela, ki so polletje zak-

ljučile z izgubo ter delovne skupnosti skupnih služb delovnih organizacij in sestavljenih organizacij združenega dela.

Med njimi je nekaj takih, ki so v primerjavi z lanskim letom poslabšale prav vse elemente, na podlagi katerih so jih ocenjevali, druge spet kažejo slabšo rentabilnost, ekonomičnost in akumulativnost, ohranile ali celo nekoliko popravile pa so produktivnost. Podrobne podatke so zlasti tiste organizacije združenega dela, ki za akumulacijo namenljajo bistveno manjši delež od sorodnih ozdov.

Razlog za takšno stanje je v največji meri neusklajenost dohodka s sredstvi za osebne dohodke, akumulacijo in številom zaposlenih. Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo bo natančneje pregledal, kako so v teh ozdih narasli osebni dohodki zaposlenih, obiskal pa bo tudi več organizacij, da bi dognal, zakaj so v tako slabem položaju in jim seveda tudi pomagal pri izdelavi programa ukrepov za boljše poslovanje v prihodnje.

Med ozdi, ki so ob polletju poslovali na meji rentabilnosti, je tudi več izvoznikov na konvertibilna tržišča, zato bo podrobnejša analiza pokazala, ali in v kolikšni meri na poslovni uspeh vplivajo cene njihovih proizvodov, ki jih dosegaajo na tujih tržiščih.

RAZPOREDITEV ŽE V PLANIH

Konec večnih presežkov

V prvih sedmih mesecih letošnjega leta se je v ljubljanskih občinah spet nabralo na računih sisov družbenih dejavnosti več sredstev, kot smo bili predvideli. Gre za nekaj več kot 193 milijonov dinarjev, ki bi jih morali na podlagi sprejetih dogovorov in usmeritev vrniti združenemu delu. Namensko naj bi jih uporabili za pospeševanje izvoza.

Odkar delujejo na področju družbenih dejavnosti samoupravne interesne skupnosti, se srečujemo s problemom presežkov. Delavci namreč plačujejo stroške delovanja družbenih dejavnosti na podlagi samoupravno dogovorjenih prispevnih stopenj. Stopnje pa so določene v odstotkih na podlagi osebnih dohodkov. To pa je vzrok, zakaj ne moremo nikoli predvideti, koliko sredstev se bo nabralo na podlagi prispevne stopnje, ki je določena v odstotku.

Samoupravne interesne skupnosti izdelajo svoje letne finančne načrte na podlagi programov, ki jih predložijo izvajalci. Potem, ko ugotovimo, koliko bomo za določeno dejavnost potrebovali sredstev (koliko potrebujemo, denimo, za zdravstvo, šolstvo, kulturo in podobno), izračunamo prispevno stopnjo. Pri tem izračunu pa nastane problem. Podlaga za izračun prispevne stopnje je višina osebnih dohodkov, ki pa ni fiksna. Vsako leto predvidevamo namreč porast osebnih dohodkov za določen odstotek. Pred pričetkom vsakega leta se dogovorimo, za koliko bodo lahko porasli osebni dohodki. Določimo zgornjo mejo in jo zapišemo v planske dokumente. Prispevno stopnjo izračunamo na podlagi števil, ki so zapisane v planih. Te številke pa nikoli niso točne, ker narastejo osebni dohodki vedno bolj, kot smo se dogovorili. In če je prispevna stopnja določena na podlagi osebnih dohodkov (in še to v odstotkih), potem je razumljivo, da se s porastom osebnih dohodkov poveča tudi masa sredstev, namenjena za financiranje družbenih dejavnosti.

Kam zdaj s temi presežki? Res je, da obenem s cenami in osebni dohodki naraščajo tudi stroški v družbenih dejavnostih. Zdravstvo se namreč vedno otepa z izgubami in podoben je položaj tudi na drugih področjih. Doslej smo presežke uspešno uporabljali prav v te namene. Med drugim smo v preteklih letih prispevali znatna sredstva za pokrivanje kroničnih izgub Kliničnega centra.

Zdaj so zadeve drugačne. Združenega dela ne moremo več obremenjevati in zato tudi sredstev, ki jih izločajo delavci za družbene službe, ne moremo uporabljati brez privoljenja tistih, ki so jih prispevali. Če hočemo biti dosledni, potem moramo zmanjšati prispevne stopnje brž ko ugotovimo, da se pojavljajo presežki. Tu pa spet nastajajo težave tehnične narave. Delavci v združenem delu morajo sprejemati dodatne samoupravne sporazume in se odločati prvič o znižanju prispevne stopnje (običajno le za pol odstotka) in drugič o namenski uporabi presežkov (zdaj jih uporabljamo za pospeševanje izvoza). Razpravljati in odločati morajo na zbiorih in izgubljati dragoceni čas.

Na eni izmed zadnjih sej izvršnega sveta občinske skupščine v Centru so zaradi tega predlagali, naj bi (če se že ne moremo izogniti presežkom) predvideli razporeditev teh sredstev že z letnimi plani, o katerih tudi sicer odločajo sami delavci. S tem bi se izognili nepotrebnim sestajanjem in razpravljanjem med letom.

Povsem natančnega planiranja ne bomo dosegli nikoli. Tega ni uspelo tudi drugim v svetu. Vgraditi pa moramo v naš sistem mehanizme, ki bodo preprečevali odtujevanje dohodka od delavca. Hudovnanje nad sisi, češ da imajo na svojih računih presežke, bo postalo z ustreznimi dogovori in sporazumi med delavci v združenem delu povsem odveč.

NIKO ISAJEVIČ

Franjo Fijavž

V teh zgodnjih septembrskih dneh se je končala življenjska pot revolucionarja, komunista, borca, predanega družbenopolitičnega delavca Franja Fijavža. Iztekla se je pot človeka, ki je vse svoje življenje vgradil v izgradnjo sveta, v katerem živimo.

Tovariš Fijavž je postal član SKOJ v decembru leta 1933 in bil kot član SKOJ tudi prvi obsojen. Bil je obsojen pogojno, vendar je to usodno vplivalo na njegovo življenje, saj je bil zaradi tega izključen iz četrtega letnika učiteljskega v Mariboru, hkrati pa mu je bil onemogočen vpis na druge srednje šole. Zaradi tega je moral na služenje vojaškega roka, kjer je nadaljeval svoje ilegalno delo.

Po odsluženju vojaškega roka se je zaposlil kot tekstilni delavec v Mariboru, kjer je bil avgusta 1936 sprejet v KP. Iz Maribora ga je pot vodila v Zagreb, kjer je obiskoval šolo za zdravstvene pomočnike in tržne nadzornike. Po končanem šolanju v marcu leta 1940 se je zaposlil v Celju kot tržni nadzornik; pozneje je prevzel vodstvo mestnega prehranjevalnega urada.

V času NOB je najprej deloval v Celju. V letu 1942 pa je moral pobegniti iz Celja. Nekaj časa se je zadrževal v okolici Konjiške gore, pozneje pa je z ilegalnimi do-

kumenti pobegnil v Zagreb, kjer je deloval v ilegali vse do marca leta 1943, ko se je pridružil XIII. Proleterski brigadi Rade Končar in z njo prišel v Belo krajino.

V nemirnem vojnem času je opravljal več političnih funkcij in nalog s svojega poklicnega področja. Geografsko je v tem času prepotoval Liko, Kordun, Gorski Kotar in severozahodno Bosno. Konec leta 1944 se je vrnil na Štajersko, da bi po nalogu predsedstva SNOS organiziral priprave za delo po osvoboditvi.

V letu 1946 je začel svoje delo v trgovski operativi, ki ji je ostal zvest vse do svoje upokojitve v letu 1970. Na področju trgovine je opravljal odgovorna dela, saj je bil najprej direktor, pozneje na generalni direktor v podjetju »Slovenija sadje«.

Ves čas se je poleg svojega poklicnega dela tudi družbenopolitično udeleževal v krajevni skupnosti Prule, občini Ljubljana Center in mestu Ljubljana. Velik del svojega prostega časa je posvetil svojem delovanju v OO ZB Oskar Kovarčič, kjer je bil večkratni predsednik in vestransko aktiven član.

Za svoje predvojno, medvojno in povojno delovanje je prejel več priznanj in visokih odlikovanj.